

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
географічний факультет
кафедра країнознавства та туризму

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до написання магістерських робіт

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітньо-наукова
програма

10 – Природничі науки
106 – Географія
Магістр

Політична географія та геополітика

Київ 2023

Методичні рекомендації до виконання магістерських робіт / Укл. В.К.Кіптенко , Ю.С.Брайчевський. Київ, 2023 26 с.

Методичні рекомендації мають на меті надання допомоги студентам при підготовці, виконанні та захисті магістерської роботи, що є науково-дослідною працею студента випускного курсу, обов'язковою компонентою освітньо-наукової програми «Політична географія та геополітика» ОР Магістр, яка виконується за професійним спрямуванням.

Укладачі: *Вікторія КІПТЕНКО, кандидат географічних наук, доцент кафедри країнознавства та туризму, Юліан БРАЙЧЕВСЬКИЙ, кандидат географічних наук, доцент кафедри країнознавства та туризму*

Рецензенти: Костянтин МЕЗЕНЦЕВ, доктор географічних наук, професор кафедри економічної та соціальної географії

Валентин СТАФІЙЧУК, кандидат географічних наук, доцент кафедри країнознавства та туризму

Рекомендовано до видання Вченою радою Географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Протокол № 2 від 19 вересня 2023 року

ЗМІСТ

<i>ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ</i>	<i>4</i>
<i>МОВА ТА ОБСЯГ</i>	<i>7</i>
<i>ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ</i>	<i>7</i>
<i>СТРУКТУРА</i>	<i>8</i>
<i>МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ</i>	<i>10</i>
<i>НАУКОВИЙ КЕРІВНИК: РОЛЬ ТА ОБОВ'ЯЗКИ</i>	<i>12</i>
<i>ГРАФІК ВИКОНАННЯ</i>	<i>13</i>
<i>ЗАХИСТ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ</i>	<i>14</i>
<i>ЗРАЗКИ</i>	<i>15</i>

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Магістерська робота являє собою особисте наукове дослідження здобувача, покликане продемонструвати здатність використовувати знання та навички, отримані в ході опанування освітніх компонент, а також розкриває здатність проводити автономну аналітично-дослідну роботу.

Магістерська робота є обов'язковим освітнім компонентом ОНП «Політична географія та геополітика» (ОК14), має обсяг 10 кредитів ECTS і є необхідною передумовою для присвоєння передбачених освітньою програмою кваліфікацій. У ході її виконання, здобувачі формують наступні **загальні та спеціальні (фахові) компетенції**:

ЗК 1. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

СК 1. Здатність до використання законів, теорій, концепцій і парадигм сучасної географії, історії розвитку географічних досліджень та ідей для дослідження природно- і суспільнотериторіальних систем на різних рівнях просторової організації.

СК 2. Здатність до наукового аналізу сучасних проблем та особливостей взаємодії природи й суспільства із застосуванням принципів раціонального використання територіальних ресурсів, основ законодавства у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку і планування територій для розроблення пропозицій з оптимізації природокористування та забезпечення сталого розвитку регіонів, у т.ч. з урахуванням просторово-політичних чинників та процесів.

СК 3. Здатність використовувати спеціальні географічні методи й підходи, геоінформаційні технології для розв'язання конкретних науково-прикладних проблем у сфері географії (у т.ч. політичної географії та геополітики), природокористування, міського та регіонального розвитку.

СК 8. Здатність планувати, проводити та публічно презентувати результати наукових досліджень, забезпечити зрозуміле донесення власних знань, висновків та аргументацій до фахівців і нефаківців.

Магістерська робота є складовою підсумкової атестації й оцінюється з урахуванням продемонстрованого під час захисту рівня і якості виконаної роботи, володіння знаннями сучасних теорій, концепцій та парадигм, вміння відповідати на запитання, вести наукову дискусію. Захист магістерської роботи передбачає перевірку таких **програмних результатів навчання**:

ПР04. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, розроблення нових методів і процедур в географії та міждисциплінарних контекстах.

ПР05. Вміти виявляти, ставити та розв'язувати науково-прикладні проблеми, здійснювати критичну оцінку ухвалених рішень.

ПР08. Здійснювати дослідження природно і суспільно- (політико)-географічних проявів розвитку геосистем у складних і непередбачуваних умовах, прогнозувати їхній розвиток, аналізувати альтернативи, оцінювати ризики та ймовірні наслідки.

ПР10. Застосовувати геоінформаційні технології, створювати та досліджувати моделі природно- і суспільно-географічних (зокрема політико-географічних) проявів розвитку геосистем, визначати можливості та межі їх застосування.

ПР12. Планувати й виконувати теоретичні та прикладні дослідження, робити обґрунтовані висновки, аналізувати та презентувати результати досліджень.

ПР17. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань.

Атестація завершується видачою документу встановленого зразка про присудження йому ступеня магістра з присвоєнням кваліфікації: **магістр з географії за ОНП «Політична географія та геополітика».**

Окремим рішенням екзаменаційної комісії, на підставі професійного оволодіння компетентностями, передбаченими спеціальними блоками дисциплін (мінімально необхідні критерії: рівень опанування дисциплін вибіркового блоку за професійним спрямуванням з оцінками не менше як 75 балів, оцінка за виробничу практику не менше як 75 балів, а також публічний захист кваліфікаційної роботи магістра з оцінкою не нижче 75 балів) може бути присвоєна професійна кваліфікація **2442.1 – молодший науковий співробітник (географія).**

Окремим рішенням екзаменаційної комісії, на підставі професійного оволодіння компетентностями, передбаченими блоком обов'язкових дисциплін «Педагогіка та психологія вищої школи (по напряму 106)», «Методика викладання профільних дисциплін у ЗВО» та «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності» з оцінками не менше як 75 балів, успішного проходження асистентської практики з оцінкою не менше як 75 балів, а також на основі захисту кваліфікаційної роботи, що містить тематичний блок щодо методики викладання політичної географії, геополітики, глобалістики, глобальних та/або регіональних досліджень з урахуванням змісту та теми кваліфікаційної роботи магістра, з оцінкою не нижче 75 балів, може бути присвоєна професійна кваліфікація **2310.2 – викладач-стажист закладу вищої освіти.**

Окремим рішенням екзаменаційної комісії, на підставі обрання та професійного оволодіння компетентностями вибіркових дисциплін блоку 2 («Геоглобалістика: суспільно-політичні трансформації/ Geoglobalistics: social and political transformations») з навчального плану з оцінками не нижче 75 балів, проходження виробничої практики з оцінкою не нижче 75 балів, захисту кваліфікаційної роботи магістра (за професійним спрямуванням) з оцінкою не нижче 75 балів присвоюється професійна кваліфікація **2443.2** – **експерт з суспільно-політичних питань.**

МОВА ТА ОБСЯГ

Магістерська робота повинна бути підготовлена та захищається українською мовою. Рівень володіння українською мовою, а саме грамотність, здатність вільно висловлювати власні думки і володіння науковим стилем письмового та усного викладу матеріалу, хоча і не є визначальним чинником, але враховується у ході оцінювання роботи.

Орієнтовний обсяг роботи складає 50-80 сторінок. Строгі вимоги щодо розміру роботи відсутні, обсяг конкретного дослідження визначається його структурою, особливістю методичного апарату та необхідністю представлення статистичних та інших фактографічних матеріалів. Обсяг роботи не враховує додатки.

Якщо обсяг роботи суттєво відрізняється від рекомендованого, здобувачу рекомендується під час захисту пояснити особливості компонування свого дослідження, де серед іншого буде обґрунтовано більший чи менший обсяг поданої роботи.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ

Текст роботи повинен відповідати загальному стандарту (Зразок Б)

- | | |
|------------------------|-------------------|
| - Розмір шрифта | – 14. |
| - Стиль шрифту | – Times New Roman |
| - Міжрядковий інтервал | – 1.5 |

Дані вимоги не стосуються титульної сторінки, де може бути зостосовано шрифт більшого розміру та інші значення міжрядкового інтервалу.

Назви розділів слід подавати жирним шрифтом прописними літерами, назви параграфів – жирним шрифтом і звичайними літерами. Нові розділи починаються з нової сторінки. Відступ між параграфами у межах одного розділу – три рядки (Зразок А).

Робота може містити таблиці та рисунки (графіки, схеми, карти та картосхеми, фотографії тощо). Таблиці нумеруються наскрізно у межах розділу двозначним кодом, де перша цифра – номер розділу, друга – номер таблиці у межах даного розділу. Наприклад, таблиця 2.6 позначає шосту таблицю у другому розділі. Номер таблиці зазначається зверху, з вирівнюванням за правим краєм курсивом. Назва таблиці подається наступним рядком жирним шрифтом з вирівнюванням по центру сторінки (Зразок В)

Номери та назви рисунків подаються нижче рисунка з вирівнюванням по центру сторінки. Номер рисунка подається курсивом, назва жирним шрифтом. Нумерація рисунків здійснюється за аналогічним правилом як і таблиці – двозначним кодом, де перша цифра означає номер розділу, а друга – номер рисунка у межах розділу. Тобто рисунок 2.6 означає шостий рисунок у другому розділі (Зразок Д). Нумерація таблиць і рисунків іде паралельно.

Якщо розмір таблиці або рисунка перевершує розмір однієї сторінки, така таблиця чи такий рисунок оформлюється у вигляді додатків (Зразок Е).

СТРУКТУРА РОБОТИ

Зазвичай, магістерська робота складається із наступних частин:

- Титульна сторінка,
- Зміст із вказанням сторінок розділів і параграфів
- Вступ
- Основний текст
- Висновки
- Перелік використаних джерел
- Додатки

Титульна сторінка має містити наступну інформацію: назва установи та осередку, де захищається робота, код УДК, назва роботи, інформація щодо освітньої програми, ім'я та прізвище здобувача, ім'я та прізвище наукового керівника, місце та рік виконання роботи (Зразок А).

Вступ є важливою складовою роботи. У ньому зазначаються:

- загальні аргументи щодо вибору даної теми, її актуальність, наукове та прикладне значення;
- об'єкт, предмет, загальна мета та конкретні завдання дослідження;
- опис структури роботи;
- основні теоретичні підвалини та ключові джерела даних.

Рекомендований обсяг вступу – до трьох сторінок.

Жорсткі вимоги щодо структурування основного тексту відсутні. Структура викладу основного матеріалу визначається логікою конкретного дослідження. Водночас, рекомендується щоб основна частина роботи складалася щонайменше з двох (зазвичай із трьох-чотирьох) розділів. При цьому перший розділ рекомендується присвятити висвітленню теоретичних та методичних засад

дослідження (опис теоретичної основи роботи та використаних методів є формальною вимогою). Другий і подальші розділи представляють матеріали, їх аналіз, авторські висновки, припущення тощо.

Рекомендується структурувати роботу таким чином щоб розмір параграфа (змістової частини у структурі розділу) був не менше трьох сторінок. Також рекомендується, щоб розміри розділів і параграфів були співмірні між собою. У іншому разі, робота справлятиме враження погано структурованої.

Особливу увагу слід звернути на параграф, присвячений методиці виконання дослідження. Опис методики є формальною вимогою до написання магістерської роботи і відіграє значну роль у ході її оцінювання. Рекомендації щодо організації та методики виконання магістерської роботи подано нижче.

Висновки містять короткий огляд основних результатів дослідження. Найкращий спосіб організації висновків такий, щоб кожен абзац передавав коротке змістове резюме одного параграфа роботи. Таким чином, читач матиме змогу прочитавши висновки мати загальне уявлення про зміст роботи. Саме у висновках, здобувач може наголосити на основних здобутках і висновках роботи.

Перелік використаних джерел є важливою складовою роботи і демонструє вміння фахово виконувати дослідницьку діяльність із дотриманням принципів академічної доброчесності. Ми рекомендуємо використовувати державний стандарт ДСТУ 8302:2015 з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40) (Зразок Є).

Додатки (за наявності) містять додаткові матеріали, обсяг котрих надто великий для розміщення у основному тексті. Зазвичай, додатки містять великі обсяги цифрових даних, серії рисунків, зразки анкет або заповнені анкети опитування тощо. Кожен додаток позначається великою літерою українського алфавіту. Якщо подається серія таблиць або рисунків (чи їх комбінація), що тісно пов'язані між собою тематично, вони позначаються двозначним кодом, де першою іде велика літера, якою позначено даний додаток, та цифрою, якою позначено його структурний компонент, відповідну таблицю, фрагмент тексту чи рисунок (Зразок Є).

МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методика дослідження складає важливу його частину. Вона об'єднує у собі ключові ідеї, принципи та концепції, на які спирається дослідник, відображає основні теоретичні підвалини роботи, а також розкриває апарат методів, якими користується дослідник для формулювання та доведення власних тез.

Ми рекомендуємо наступну структуру для опису методики роботи:

- Чітке формулювання дослідницького питання у рамках обраної теми, а також обґрунтування його актуальності, наукового та прикладного значення. Тут же обґрунтовується загальна мета та конкретні завдання роботи. Рекомендується, щоб структура роботи відображала основні завдання, визначені у методиці.

- Опис наявних даних та їх джерел. У більшості випадків наявність необхідних даних є головним обмежуючим чинником для успішного виконання дослідницького проєкту. Знаходження оригінальних даних для дослідження зарубіжних країн чи міжнародних процесів може бути особливо складним. Тому здебільшого, здобувачі змушені запозичувати дані, опубліковані різними урядовими і міжурядовими організаціями, а також та дослідними установами. Часто, застосування таких даних вимагає маніпуляцій та їх перетворення, щоб адаптувати їх для потреб конкретного дослідження. Іноді, здобувачі можуть застосовувати власні оригінальні дані, включаючи польові спостереження, експертні опитування тощо. У будь-якому разі, усі дані використані для аналізу необхідно ретельно описати, зазначити джерела їх походження, а також описати усі маніпуляції, що були над ними виконано для адаптації до потреб конкретної роботи.

- Опис типу дослідження. Дослідження може будуватися за кількома типовими моделями. Найпоширеніші включають огляд та аналіз літератури, перевірку гіпотези, наукову розвідку та роботу описового характеру. Кожен із зазначених типів дослідження має свої переваги та складнощі.

- Огляд та аналіз літератури є одночасно найлегшим і найважчим типом дослідження. Він є найлегшим з точки зору пошуку даних. Фахова наукова література охоплює великий масив знань, що вважаються визнаними і доведеними, спираються на перевірені дані. Водночас, при такому типі дослідження може бути важко сформулювати власні оригінальні висновки, що є необхідною умовою успішно виконаної роботи.
- Перевірка гіпотез є поширеним способом виконання оригінальних досліджень, оскільки кожний параметр у методиці експерименту робить дослідження унікальним. Водночас збір даних для коректної перевірки гіпотези може займати значний час і бути технічно складним. У багатьох випадках, такий тип дослідження вимагає польового етапу для збору даних, на котрий необхідно відвести достатній час.

- Наукова розвідка та робота описового характеру дає досліднику набагато більше свободи для вибору та пошуку даних. У даному випадку можуть застосовуватись та поєднуватись дані польових спостережень, статистика, попередні результати досліджень тощо. У такому типі дослідження допускаються висновки-припущення, що не є достеменно доведеними твердженнями. Досягти оригінальності дослідження у цьому випадку можна за рахунок формулювання нового дослідницького питання, застосування раніше проробленої методики до нового просторового об'єкту, зміни масштабу аналізу чи навіть за рахунок відслідковування змін у розвитку об'єкта порівняно із попередніми дослідженнями.
- Опис методів, що використовуються при написанні роботи. Ми не рекомендуємо робити розширений огляд усіх методів, що потенційно можуть бути використані для досліджень з обраної тематики. Натомість, ми радимо сфокусуватися на описі конкретних методів та підходів, що було вжито у даній конкретній роботі. Методи повинні відповідати обраному типу дослідження та наявним даним. Зазвичай, для формальної перевірки гіпотез застосовуються методи кількісного аналізу, тоді як дослідження-розвідки або огляди літератури спираються переважно на методи якісного аналізу.
- Опис очікуваних результатів є важливою частиною методики виконання дослідження, що допомагає зробити роботу сфокусованою та повною. Прикладом очікуваних результатів можуть бути наступні:
 - Результати перевірки гіпотези;
 - Виявлені тренди чи закономірності;
 - Побудовані типології або класифікації;
 - Виявлені спільні та відмінні риси між об'єктами чи їх складовими;
 - Виявлені питання, що потребують подальшого вивчення.

Зазначення очікуваних результатів на початку роботи також допомагає структурувати висновки і краще презентувати результати під час захисту.

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК: РОЛЬ ТА ОБОВ'ЯЗКИ

Підготовка магістерської роботи відбувається у тісній співпраці із науковим керівником. Здобувачі обирають собі наукового керівника серед викладачів кафедри, у межах якої ведеться підготовка роботи. Співпраця розпочинається за спільним погодженням між здобувачем та викладачем. Зазвичай, науковим керівником обирають викладача, для котрого обрана здобувачем тема відноситься до сфери професійного інтересу.

Основна відповідальність за підготовку та написання магістерської роботи покладається на здобувача. Зокрема здобувач:

- Обирає тему;
- Формулює дослідницьке питання;
- Формує методику дослідження;
- Шукає дані;
- Виконує аналіз;
- Пише текст роботи;
- Захищає результати дослідження перед екзаменаційною комісією.

Дотримання графіку написання магістерської роботи є виключною відповідальністю здобувача.

Науковий керівник виконує функцію радника, допомагає спрямувати або скоригувати дії здобувача. Головним чином, завдання наукового керівника зводиться до забезпечення максимальної ефективності дослідницького процесу, забезпечення відповідності роботи наявним вимогам. Обов'язки наукового керівника включають:

- Допомога у виборі теми;
- Контроль за коректністю дослідницького питання;
- Поради щодо наявності та доступності даних;
- Поради щодо дотримання вимог до написання магістерської роботи;
- Надання здобувачу попереднього зворотного зв'язку щодо роботи;
- Схвалення роботи до захисту;
- Підготовка відгуку на роботу (див. Критерії оцінювання).

У випадку, якщо подана робота не відповідає вимогам (включно з вимогами академічної доброчесності), науковий керівник має право не допускати роботу до захисту.

Науковий керівник формулювати тему та дослідницьке питання для здобувача. Ця робота виконується здобувачем; науковий керівник лише контролює та коригує цей процес.

У випадку, якщо здобувач відчуває, що співпраця із науковим керівником є неефективною, існує можливість зміни наукового керівника (до завершення терміну подачі готової роботи).

ГРАФІК ВИКОНАННЯ

Здобувачі повинні подати на кафедру готові рукописи за тиждень до того, як відбувається перевірка на антиплагіат. Конкретні дати подачі завершеної роботи залежать від графіку навчального процесу у конкретному академічному році. Водночас, ми радимо починати обирати тему та контактувати з майбутніми науковими керівниками на самому початку другого семестру навчання. Формулювання теми та конкретного дослідницького питання займає час і потребує попереднього ознайомлення із матеріалами та пошуку наявних даних. Відповідно, ми рекомендуємо наступний графік організації роботи:

Завдання	Рекомендований термін виконання
<i>Другий семестр</i>	
Вибір теми	Січень
Комунікація з майбутнім науковим керівником	Січень
Аналіз наявності даних	Січень-Серпень
<i>Третій семестр</i>	
Формулювання дослідницького питання	Вересень-жовтень
Робота над методикою	Листопад
Пошук даних	Грудень
<i>Четвертий семестр</i>	
Обробка даних	Лютий
Написання тексту роботи	Березень
Подання роботи науковому керівнику на перевірку	Квітень
Внесення правок та підготовка кінцевого варіанту	Квітень/травень
Подання тексту на перевірку на антиплагіат та для зовнішнього рецензування	Травень
Підготовка презентації	Травень
Захист	Травень/червень (залежно від графіку навчального процесу у поточному році)

ЗАХИСТ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Здобувачі повинні захищати власну магістерську роботу перед екзаменаційною комісією.

Процедура захисту включає:

- ✓ Усну презентацію (до 15 хвилин);
- ✓ Запитання від членів екзаменаційної комісії;
- ✓ Відгук наукового керівника (зачитується або виголошується особисто керівником);
- ✓ Зовнішня рецензія (зачитується або виголошується особисто рецензентом);
- ✓ Відповідь здобувача на зауваження рецензента.

Оцінка за виконання та захист магістерської роботи виставляється за 100-бальною шкалою:

Бали	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Добре
74-81	C	
64-73	D	Задовільно
60-63	E	
35-59	FX	Незадовільно
0-34	F	

Оцінка складається з:

- Оцінки наукового керівника (30 балів)
- Оцінки зовнішнього рецензента (30 балів)
- Оцінки екзаменаційної комісії (40 балів)

Критерії оцінювання включають:

- Чіткість формулювання дослідницького питання: (6 балів)
- Коректність методики (6 балів)
- Коректність відібраних даних (6 балів)
- Переконливість аргументації (6 балів)
- Якість наукових посилань (6 балів)
- Якість усної презентації (5 балів – враховується лише членами екзаменаційної комісії)
- Якість відповіді на запитання (5 балів – враховується лише членами екзаменаційної комісії).

ЗРАЗКИ

Титульна сторінка

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КРАЇНОЗНАВСТВА ТА ТУРИЗМУ

УДК: 911.33 (438)

**ПРОСТОРОВИЙ ВИМІР ПОЛІТИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ У КРАЇНАХ
ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ НА ПРИКЛАДІ ПОЛЬЩІ**

Кваліфікаційна робота магістра

Галузь знає	10 – Науки про землю
Спеціальність	106 Географія
Освітньо-наукова програма	Політична географія та геополітика

Магістерська робота:

Студента 2 курсу ОР Магістр
Підкоряжного Владислава Олеговича

Науковий керівник:

Доктор географічних наук, професор
Б.П.Яценко

Київ 2022

Формат тексту

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Теорії політичних трансформацій постсоціалістичних держав

Впродовж останніх двох десятиріч, представники різних напрямів суспільних наук сформулювали низку теорій, що пояснюють особливості перебігу політичних трансформацій у державах, що стали на шлях демократичних перетворень після падіння Берлінського муру та дезінтеграції соціалістичного блоку держав у Європі. Зокрема виділяється яскравий напрям, що наголошує на ролі особистості політичного лідера у таких перетвореннях [3]. ...

1.2. Просторові аспекти аналізу політичних трансформацій

На сьогодні, існує чималий обсяг наукових праць, присвячених аналізу політичних трансформацій як у Польщі, так і у Центральній Європі загалом. Водночас, недостатня увага приділяється вивченню просторових аспектів політичних процесів. Наявні дослідження здебільшого аналізують зміни лише на національному рівні, тоді як значно менше уваги приділяється внутрішнім регіональним, а також транскордонним формам політичного життя. ...

Формат таблиць

Індикатори економічного зростання, 2017 р.

#	Територіальні одиниці (воєводства)	Індикатор	
		ВРП на 1 особу (\$)	Середньомісячний дохід домогосподарств (\$)
1.	Великопольське	24 700	6 324
2.	Куявсько-Поморське	18 300	5 626
3.	Малопольське	21 400	4 819
...

Джерело: [18]

Формат рисунків

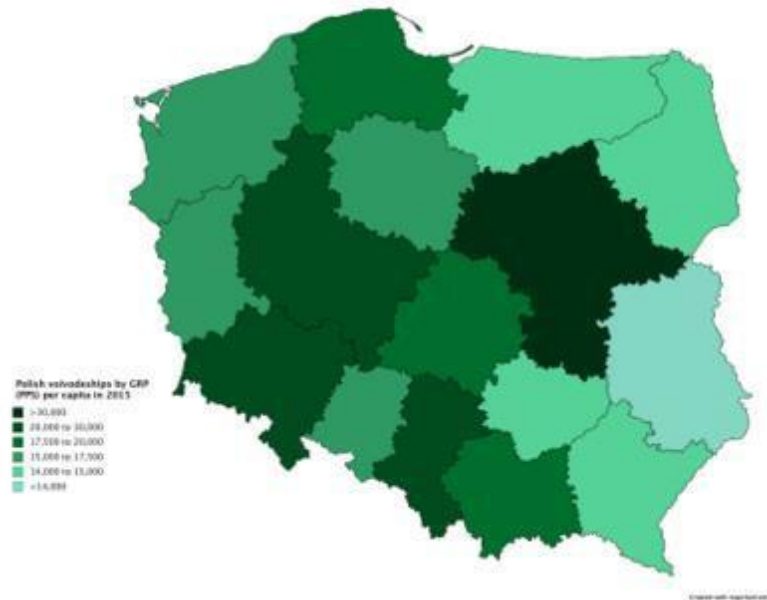


Рисунок 2.1. Валовий регіональний продукт (ВРП) на 1 особу, за воєводствами, 2015 р.

Джерело: [24]

Формат додатків

Додаток А

Показники локального розвитку

А.1. Куявсько-Поморське воєводство

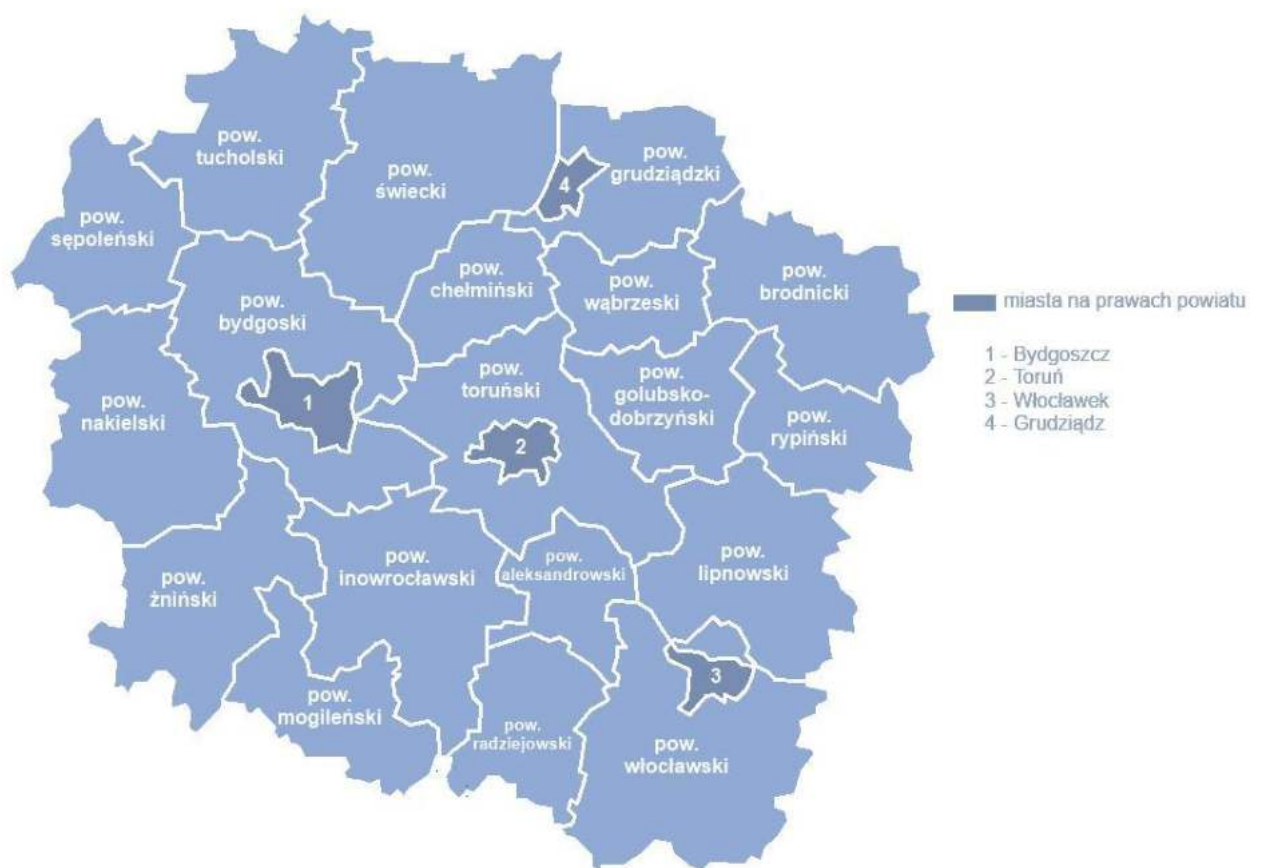


Рисунок А.1.1. Адміністративний поділ воєводства Куявсько-Поморського воєводства (мовою оригіналу) [25]

Зразок Е
(продовження)

Таблиця А.1.1.

Місцевий дохід домогосподарств, Куявія-Померанія, 2015 р.

№	<i>Територіальні одиниці (Повіти)</i>	<i>Населення</i>	<i>Середній дохід домогосподарств, \$</i>
1.	Іновроцлав	164 571	5 279
2.	Бидгощ	99 386	4 378
3.	Торунь	97 037	4 576
...

Джерело: Citation Styles: APA, MLA, Chicago, Turabian, IEEE: APA 6th Edition (Nov.11, 2019).
Retrieved January 8 2020 from <https://pitt.libguides.com/c.php?g=12108&p=64730>

Зразок Є

**Приклади оформлення переліку використаних джерел згідно ДСТУ
8302:2015 з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40)**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
	Книги
Один автор	Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375 с.
Два авторів	Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ, 2005. 308 с.
Три авторів	Скидан О. В., Ковальчук О. Д., Янчевський В. Л. Підприємництво у сільській місцевості : довідник. Житомир, 2013. 321 с.
Чотири автори	Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А. Київ : Укراгропромпродуктивність, 2006. 106 с. Основи марикультури / Грициняк І. І. та ін. Київ : ДІА, 2013. 172 с.
П'ять і більше авторів	Екологія : навч. посіб. / Б. В. Борисюк та ін. Житомир, 2003. 174 с. Методи підвищення природної рибопродуктивності ставів / Андрющенко А. І. та ін. ; за ред. М. В. Гринжевського. Київ, 1998. 124 с.

Коллективний автор	Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. III Міжнар. наук.-практ. конф. / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир : Полісся, 2015. 648 с.
Багатотомне видання	Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть : у 4 т. / гол. ред. В. В. Моргун. Київ : Логос, 2001. Т. 2. 636 с. Фауна України. В 40 т. Т. 36. Инфузории. Вып. 1. Суктории (<i>Ciliophora, Suctorea</i>) / И. В. Довгаль. Киев : Наукова думка, 2013. 271 с.
За редакцією	Доклінічні дослідження ветеринарних лікарських засобів / за ред. І. Я. Коцюмба. Львів : Тріада плюс, 2006. 360 с.
Автор і перекладач	Котлер Ф. Основы маркетинга : учеб. пособие / пер. с англ. В. Б. Боброва. Москва, 1996. 698 с. Брігхем Є. В. Основы фінансового менеджменту / пер. з англ. В. Біленького та ін. Київ : Молодь, 1997. 998 с.
	Частина видання
Розділ книги	Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. <i>Основи аграрного підприємництва</i> / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5–15.
Тези доповідей, матеріали конференцій	Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. <i>Органічне виробництво і продовольча безпека</i> : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : Полісся, 2014. С. 103–108. Скидан О. В., Судак Г. В. Розвиток сільськогосподарського підприємництва на кооперативних засадах. <i>Кооперативні читання: 2013 рік</i> : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 4–6 квіт. 2013 р. Житомир : ЖНАЕУ, 2013. С. 87–91.

Статті з продовжуючих та періодичних видань	<p>Якобчук В. П. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку підприємництва в аграрній сфері. <i>Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Сер. Економіка</i>. 2013. Вип. 148. С. 31–34.</p> <p>Масловська Л. Ц., Савчук В. А. Оцінка результативності і ефективності виробництва органічної агропродовольчої продукції. <i>Агросвіт</i>. 2016. № 6. С. 23–28.</p> <p>Акмеологічні засади публічного управління / Є. І. Ходаківський та ін. <i>Вісник ЖНАЕУ</i>. 2017. № 1, т. 2. С. 45–58.</p> <p>Dankevych Ye. M., Dankevych V. Ye., Chaikin O. V. Ukraine agricultural land market formation preconditions. <i>Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendeliana Brunensis</i>. 2017. Vol. 65, №. 1. P. 259–271.</p>
	Електронні ресурси
Книги	Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Товарна інноваційна політика : підручник. Суми : Університетська книга, 2007. 281 с. URL: ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf (дата звернення: 10.11. 2017).
Законодавчі документи	<p>Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.11.2017).</p> <p>Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року : проект / М-во аграр. політики та продовольства України. URL: http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822 (дата звернення: 13.10.2017).</p>
Періодичні видання	Клітна М. Р., Брижань І. А. Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні. <i>Ефективна економіка</i> . 2013. № 10. URL: http://www.m.nauka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua&z=2525 (дата звернення: 12.10.2017).

	<p>Neave H. Deming's 14 Points for Management: Framework for Success. <i>Journal of the Royal Statistical Society. Series D (The Statistician)</i>. 2012. Vol. 36, № 5. P. 561–570. URL: http://www2.fiu.edu/~revellk/pad3003/Neave.pdf (Last accessed: 02.11.2017).</p> <p>Colletta L. Political Satire and Postmodern Irony in the Age of Stephen Colbert and Jon Stewart. <i>Journal of Popular Culture</i>. 2009. Vol. 42, № 5. P. 856–874. DOI: 10.1111/j.1540-5931.2009.00711.x.</p>
Сторінки з веб-сайтів	<p>Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? <i>Екологія життя</i> : веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua (дата звернення: 12.10.2017).</p>
	Інші документи
Законодавчі і нормативні документи (інструкції, накази)	<p>Конституція України : станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків : Право, 2016. 82 с.</p> <p>Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень : Закон України від 5 жовт. 2017 р. № 2164. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 9 листоп.</p> <p>Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. <i>Все про бухгалтерський облік</i>. 2015. № 51. С. 21–42.</p> <p>Про затвердження Порядку забезпечення доступу вищих навчальних закладів і наукових установ, що знаходяться у сфері управління Міністерства освіти і науки України, до електронних наукових баз даних : наказ М-ва освіти і науки України від 2 серп. 2017 р. № 1110. <i>Вища школа</i>. 2017. № 7. С. 106–107</p>

Стандарти	<p>ДСТУ ISO 9001: 2001. Системи управління якістю. [Чинний від 2001-06-27]. Київ, 2001. 24 с. (Інформація та документація).</p> <p>СОУ–05.01-37-385:2006. Вода рибогосподарських підприємств. Загальні вимоги та норми. Київ : Міністерство аграрної політики України, 2006. 15 с. (Стандарт Мінагрополітики України)</p>
Патенти	<p>Комбайн рослинозбиральний універсальний : пат. 77937 Україна : МПК А01D 41/02, А01D 41/04, А01D 45/02. № а 2011 09738 ; заявл. 05.08.2011 ; опубл. 11.03.2013, Бюл. № 5.</p>
Авторські свідоцтва	<p>А. с. 1417832 ССРСР, МКИ А 01 F 15/00. Стенка рулонного пресс-подборщика / В. Б. Ковалев, В. Б. Мелегов. № 4185516 ; заявл. 22.01.87 ; опубл. 23.08.88, Бюл. № 31.</p>
Дисертації, автореферати дисертацій	<p>Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : дис. ... д-ра с.-г. наук : 03.00.16 / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир, 2011. 392 с.</p> <p>Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра с.-г. наук : 03.00.16. Житомир, 2011. 40 с.</p>
Препринти	<p>Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. 7 с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).</p>